

Olsokgudstjeneste i Hamardomen torsdag 28.juli 2022

Tekst: Luk 22,24-27

24 Nå ble det også en strid mellom dem om hvem som skulle regnes som den største. 25 Da sa han til dem: «Kongene hersker over sine folk, og de som har makten, lar seg kalle velgjørere. 26 Men slik er det ikke blant dere. Den største av dere skal være som den yngste, og lederen skal være som en tjener. 27 For hvem er størst, den som er gjest ved bordet, eller den som er tjener? Er det ikke gjesten? Men jeg er som en tjener blant dere.

Preken

Biskop Solveig Fiske

Nasjonaljubileet 2030 har årlige tema inn mot 2030. I år er det folkestyre. I fjor var det «kultur møte og endring», neste år er det «ressurser og rikdom». Deretter kommer «verdier i lovverket» og i 2025: «Migrasjon og identitet». Jeg stanser der. Men dere hører hvordan det henger sammen og hvordan de grunnleggende verdiene gjennomrisler nasjonaljubileet.

Det er som med de tverrfaglige grunnleggende temaene i skolen:

- Livsmestring og demokrati
- Medborgerskap og bærekraftig utvikling
- Folkehelse

Og ikke minst betydningen av kjerneordene inkludering, dialog og mangfold.

Hamardomen, Hamar gamle domkirke, inviterer til assosiasjoner og påminnelser med sitt tydelige historiske spenn: fra middelaldersøylene til dagens glass og stål. Det gir et historisk perspektiv på slektene som har gått foran, de som en gang bygde den opprinnelige katedralen her og som la grunnlaget for samfunnet vårt i dag.

Kristendommen kom med et gudsbilde der midtpunktet i troen var Kristus. Deler av folket erfarte raskt at den nye guden var drottin som folket kunne følge. Kristus ble menneskets fulltrui, som de kalte det, altså en fortrolig og trofast venn.

Hvem betyr mest?

Hvem skal regnes som den største?

Dette er jo ikke noe ukjente tema. Heller ikke mellom de som fulgte Jesus. Det ble rett og slett en strid mellom dem om hvem som skulle regnes som den største.

Jesus rusker skikkelig opp i dette når Han sier:

Kongene hersker over sine folk, og de som har makten, lar seg kalle velgjørere. Men slik er det ikke blant dere. Den største av dere skal være som den yngste, og lederen skal være som en tjener. For hvem er størst, den som er gjest ved bordet, eller den som er tjener? Er det ikke gjesten? Men jeg er som en tjener blant dere.

Jesus utfordrer med det et menneskesyn og et samfunnssyn som sier at vi er skapt til å tilhøre hverandre i et grenseløst fellesskap. Inn mot temaet folkestyre, så sier dette noe om at det er ikke likegyldig hva slags menneskesyn vi har og hva slags samfunn vi bygger.

Den største av dere skal være som den yngste,
og lederen skal være som en tjener.

Vi husker også andre ord fra Jesus:

Det dere har gjort mot en av disse mine minste har dere gjort mot meg.

Når vi løfter opp barnet under dåpen blir dette tydeliggjort, da blir den minste helt konkret den største blant oss.

Ved olsoktider er det meningsbærende å peke på to forhold:

- Da kristendommen slo rot i landet, fikk barnet ny status. Alle barn, også uønskede jentebarn eller barn med lyter skulle heretter ikke settes ut i skogen. Nå skulle de bringes til kirke for å døpes.
- I den norrøne verden kjente en ikke til enkeltmenneskets verd og verdighet. Det var ætta, slekta som skulle vernes og hevnes.

Kristendommen kom og utvidet horisonten og sa at fordi den ene Gud hadde skapt alt og alle ting, og fordi vi har en Frelser som ikke gjør forskjell på folk, så er hele menneskeslekta en familie. Derfor er alle søstre og brødre og skal slik behandles likt.

Dette universelle budskapet ble formidlet, praktisert og forankret i soknekirkene som ble bygd. Det fikk store konsekvenser for ettertida i grunnlaget for

utviklinga av samfunnet. Vi vet at det ikke alltid har vært etterlevd på en forbilledlig måte. Det har det vært både undertrykking og forskjellsbehandling og kirken har ikke alltid representert trygghet, respekt og kjærlighet for alle. Dette er det grunn til å ta oppgjør med. Men vi vet også at kristendommens radikale syn på mennesket har vært og er til stadig uro, inspirasjon og bevegelse for likeverd og likestilling.

Professor Inge Lønning var på et møte i Hamar bispegård noen få måneder før han døde og snakket om Grunnloven. Han la vekt på at:

Det norske demokratis styrke er ikke at den gir den sterkeste rett, men at det tar hensyn til den svakeste.

I dag er det umulig å tenke demokrati og samfunnsutvikling uten å være bevisst at vi hører sammen. Tilhører hverandre som barn av moder jord og at vi må stå sammen om FNs bærekraftsmål. Stå sammen om felles mål for å bekjempe fattigdom, verne om livet på jorda og skape fredelige og bærekraftige samfunn for alle.

Kirkens oppgave er å fastholde vårt ansvar for alle. Ikke bare de vi er stolte av på vår skole, i vår kommune, i vårt land. Når vi feirer olsok så rommer det også omtanke og omsorg for mennesker av alle ætter og folkeslag verden over. Det innebærer i Guds navn å si ja til menneskeverd, likeverd og mangfold og slik stå opp mot rasisme. Rasisme er ei smittsom gift som stadig sniker seg innpå oss og lurer oss til å finne syndebukker.

Gjennom historia har vi dessverre alt for mange eksempel på tankegods og utøvelse av makt og hersketeknikker som diagnostiserer mennesker til å være mindre verdt enn andre. Det aller tyngste er å se at mennesker med tilhørighet til gudstro beroper seg Gud og Guds vilje i sin maktutøvelse og undertrykkelse. Dette er misbruk av Gud som vi må protestere imot.

Guds fokus er å fremme liv og løfte fram den svakeste sin rett, slik som Jesus formidler. I dette er også den store gaven at vi alle er invitert og kalt til å bli betjent av vår drottin og fulltrui, vår venn, som sier:

jeg er som en tjener blant dere.

I lys av dette vil jeg avslutte med noen strofer fra diktet «Du ska itte trø i graset» av Einar Skjæraasen:

Du ska sjå deg for og akte,
Alt som flyg og spring og gror.

Du er sjøl en liten vek en,
Du treng sjøl en storebror.

Ære være Faderen og Sønnen og Den Hellige Ånd,
Vår skaper, frigjører og livgiver,
som var, er og være skal en sann Gud fra evighet til evighet.

Luk 22,24-27